

Наша КЊИЖЕВНОСТ

КЊИГА ПРВА
ЈАНУАР — АПРИЛ
1946

БЕОГРАД

САДРЖАЈ

ПРВЕ КЊИГЕ „НАШЕ КЊИЖЕВНОСТИ“

ЈАНУАР — АПРИЛ 1946

Андрић Иво:		Совјетски филм »Суворов«, филмски преглед	126
Књига, приповетка	29		
О Вуку као писцу, оглед	188	Глигорић Велибор:	
Балк Теодор:		О Толстоју, оглед	40
Албасете — пласа де Торос, репортажа	430	Сећање на Бору Станковића	427
Бановић Гојко:		Гогољеве »Мртве душе«	597
Невиђене снаге, приповетка	593	Горки Максим:	
Белић Александар:		Пол Верлен и декаденти, оглед	234
Наш књижевни језик, оглед	214	Давичо Оскар:	
Бихаљи-Мерин Ото:		Пет песама (Из логора; Пред стрељање; Девојци у жици; Морнарска песма; Разговор с ветром)	48
Свете сировине, одломак из књиге о Шпанији	53	Нирнбершки кавез, репортажа	330
Друга изложба ликовних уметника Србије, уметнички преглед	129	Дединац Милан:	
О значају Љубомира Ивановића у цртачком васпитању, уметнички преглед	281	Из заробљеничког дневника (Наједном је банула глад; Шлеско бденије; Свакидашња питања; Упамти!), песме	26
Грађански сатирички роман у Енглеској, оглед	586	Дмитријевски Владимир:	
Франциско Гоја и пут шпанског сликарства, оглед	606	Совјетски писци за време рата (Василиј Гросман), приказ	273
Богдановић Милан:		Дурилин С.:	
Андрићева »На Дрини ћуприја«, приказ	119	Иван Михаиловић Москвин, позоришни приказ	443
Андрићева »Травничка хроника«, приказ	268	Ђурић-Клајн Стана:	
»Шпанија између смрти и рађања« од Бихаљи-Мерина, приказ	431	Симфониска прослава Двадесетог октобра	133
Писци у непосредном додиру са публиком, приказ	313	Три концерта Нине Јемељанове	133
Књижевне вечери наших песника, приказ	475	»Ма власт« Беджиха Сметане, музички приказ	134
Вучковић Војислав:		Концерт совјетске и американске музике	134
Музичка уметност као »субјективна слика објективних ствари«, оглед	357	Други концерт радио-оркестра	135
Вучо Александар:		Милан Сакс диригује београдском »Филхармонијом«	136
Први кораци југословенског филма, филмски преглед	123	Концерти	283
		»Риголето«, приказ	284
		Гостовање Државног ансамбла народних игара СССР, приказ	450

Милош Савковић	477	Смрт словачкога писца Јанка	
За слободу Јулијске Крајине	615	Јесенскога	314
Из наше културне хронике	618	Јулије Фучик	617
Програм и план о издавачкој делатности	625	Културне појаве у Чешкој	619
Из Совјетскога савеза:		Из Пољске:	
»Болгарскаја народна поезија«	145	Позоришта у Пољској	297
Мајаковски у Београду	300	Пољски књижевни живот	297
Стодвасета годишњица од рођења Салтикова-Шчедрина	301	Музика у Пољској	298
Додељивање »Стаљинових награда« уметницима у Совјетском Савезу	304	Ликовна уметност у Пољској	298
»Борбена омладина«	307	Заштита историских споменика у Пољској	299
»Ми смо Стаљинови војници«	309	Уз приповетку Марије Шепанске	618
Александар Сергејевић Грибоједов	311	Из осталих земаља:	
Иља Еренбург о култури Македоније	461	Теодор Драјзер	315
Руски документарни филм о Југославији	462	Француски писци под немачком окупацијом	474
Ново издање песама Ф. И. Тјучева	466	Анкета британскога Друштва за културну сарадњу са Совјетским Савезом	620
Изабрање песме Кољцова	468	Стопедесета годишњица од рођења Џона Китса	621
Проучавање словенскога фолклора	472	Библиографија	146, 315, 478
»Славјанскаја библиотека«	473	Репродукције ликовних радова	17, 25, 47, 52, 197, 241, 272, 282, 371, 400, 419, 442, 500, 526, 564, 585,
Из киргиске књижевности	473	Садржаји појединих свезака	160, 320, 480
Из Чехословачке:		Регистар	629
Чешки спев о нашим борбама и патњама	299		630

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА НОВЕМБАР

	Страна
А. Фадеев: Предавање друга А. А. Жданова и наши најхитнији задаци	321
Меша Селимовић: Пјесма у олуји, приповетка	328
Леонид Собољев: Сидрени чвор, приповетка	334
Владимир Питовић: Мајка за сином, поема	359
Родољуб Чолаковић: У Чачанском одреду, одломак	363
О. Бихаљ-Мерин: Сликарство и вајарство народа Југославије XIX и XX века, оглед	378
Мишко Крањец: Песма отаџбине, одломак из романа	405
Десанка Максимовић: Страшна игра, приповетка	454
Владимир Черкез: Две песме (Посјета мртве сестре, Сестра)	464
Велибор Глигорић: Бранко Ћопић, оглед	466

Х Р О Н И К А

Уређивачки одбор: Књижевни преглед (О проблему издаје у литератури)	472
Ели Финци: Позоришни преглед. (Максим Горки: „Непријатељи“)	474
Стана Ђурић-Клајн: Музички преглед. (Почетак музичке сезоне у Београду)	478

У свесци се налазе репродукције уметничких дела са изложбе „Сликарство и вајарство народа Југославије XIX и XX века.“

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА ДЕЦЕМБАР

	Страна
Државна химна Федеративне Народне Републике Југославије	481
Књижевници код Маршала Тита	482
Радован Зоговић: О нашој књижевности, њеном положају и њеним задацима данас, реферат	486
Иво Андрић: О Статуту Савеза књижевника, реферат	506
Гојко Бановић: Запис о безименој, приповетка	511
А. Јеголин: Максим Горки о књижевној критици	521
М. Франичевић: Митраљезац Треће далматинске бригаде враћа се у своје село, поема	532
Зофја Налковска: Професор Шпанер, приповетка	538
Велибор Глигорић: О неким питањима наше драмске књижевности, оглед	545
И. Јилемњицки: У туђини, одломак из романа	552
В. Г. Сахновски: О сценском стилу, оглед	561
Надежда Илић-Тутуновић: Сусрет, приповетка	571

ХРОНИКА

Конгрес књижевника Југославије	577
Позоришни преглед. Ели Финци: Бранко Ћопић — „Дружина јунака“	583
Музички преглед. Стана Ђурић-Клајн: Концерти у октобру и новембру. — Б. Д.: Два концерта Златка Балоковића. — Позив Президијума Народне скупштине ФНРЈ композиторима и музичарима за компоновање државне химне	585
Белешке: Президијум Народне скупштине ФНРЈ изабрао је за државну химну текст песника Чедомира Миндеровића. — Из Статута Савеза књижевника Југославије. — Резултат конкурса Министарства просвете НР Србије за драмско дело.	589
Библиографија:	591

У свесци се налазе репродукције радова наших уметника

MAY 17 1953 OM

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 1, ГОД. II

БЕОГРАД

ЈАНУАР 1947

О НЕКИМ МЕТОДИМА ВАСПИТАЊА ЧОВЕЧАНСТВА

У Паризу, у луксузној касарни бившег хотела „Мажестик“, која је за време окупације била немачка командантура, а сада је „Unesco-House“, одржана је од 19 новембра до 10 децембра прошле године конференција, која је прва те врсте у историји и даје доста повода за размишљање. Први пут су се састали духовни претставници толиких народа, односно духовни изасланици толиких влада (преко тридесет), да већају о задацима и програму Организације Уједињених нација за васпитање, науку и културу, то јест да пусте у погон једну машинерију која је већ створена, да је разгранају и усмере. Говорило се о великим циљевима, давале су се узвишене и помало апстрактно високопарне декларације, пуне племенитих намера као пробни балони плина. Већало се доста упорно, водиле су се опширне дискусије око појединих формулација практичних задатака. Пошто се приметило да поједине земље пружају отпор ичијем мешању са стране у унутарње системе васпитања и културе, тежиште се пренело на „масе“, третиране с неког „општечовечанског“ гледишта. Делегати су били такорећи културни амбасадори влада појединих држава-чланица Организације Уједињених нација. Они су говорили и као интелектуалци, и као изасланици тих влада. Поред пуноправних делегата, с правом гласа, били су и непуноправни, без права гласа. Једнима то право није било дато, а једни су се тог права свесно одрекли тиме што њихова влада још није ратификовала устав УНЕСКО-а. Делегација Југославије била је у том положају да није имала право гласа, али се послужила правом речи, и изнела је своје начелне примедбе — скоро једине начелне примедбе које су на фину паучину проблема бациле оштрију светлост, те су се за часак назирале и конкретније ствари иза паучинасте хармоније. Треба истаћи да је југословенска делегација уживала пажњу, и да је својим начелним примедбама изазвала многа увера-

НАГРАДЕ

У августу
ФНРЈ објави
делити награ,
зана, изложет
ослободилачк
жиријима кој
јивши многе
грађивања ум
уметност вла
деле, јер није
дела да се на
дупирања њи
Своте нед
ких других не
неке промене

Додељене

1. а) За роман
прва награда
б) За роман
друга награда
в) За роман
и у, друга
2. а) За поему
довану
б) За поему
награда од
в) За збирку
Жупанчи

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА ЈАНУАР

	Страна
Јован Поповић: О неким методима васпитања човечанства, чланак	1
Меша Селимовић: Увријеђени човјек, приповетка	16
Велибор Глигорић: Милован Глишић, оглед	32
Славко Вукосављевић: У родном крају, песма	40
Славко Вукосављевић: Другарици на селу, песма	42
Михаило Цагић: Сунцокрети у логору, песма	43
Мира Алечковић: Песма минера у ноћи, песма	45
Мирослав Борота: У освит, песма	46
Велес Перић: Путовање, песма	47
Жак Конфино: Данкова побуна, приповетка	49

ХРОНИКА

Словенски конгрес у Београду	63
Књижевни преглед. О. Бихаљи-Мерин: Белешке уз „Острво Пингвина“ од А. Франса	67
Позоришни преглед. Ели Финци: Мирослав Крлежа — „У агонији“	71
Музички преглед. Стана Ђурић-Клајн: „Кнез од Зете“ Петра Коњовића	77
Белешке: Луј Арагон о УНЕСКО-у.	81
Библиографија:	85
Напомена:	94

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 2. ГОД II

БЕОГРАД

ФЕБРУАР 1947

НАГРАДЕ КОМИТЕТА ЗА КУЛТУРУ И УМЕТНОСТ ВЛАДЕ ФНРЈ

У августу 1946 године Комитет за културу и уметност владе ФНРЈ објавио је да ће у оквиру сталних годишњих награда доделити награде за књижевна и уметничка дела објављена, приказана, изложена и репродукована у периоду од почетка народно-ослободилачке борбе до краја 1946 године. После саветовања са жиријима који су образовани за сваку уметничку грану, и усвојивши многе њихове предлоге у погледу расподеле награда и награђивања уметничких и књижевних дела, Комитет за културу и уметност владе ФНРЈ одлучио је да се неке прве награде не доделе, јер није било радова који би заслуживали те награде, а нека дела да се награде у сврху признања заслуга њихових аутора, подупирања њихових напора и њиховог даљег развитка.

Своте недодељених награда искоришћене су за повећање неких других награда, те су између осталог и услед тога извршене неке промене у износима који су раније били непредвиђени.

Додељене су следеће награде:

ЗА КЊИЖЕВНОСТ:

	Динара
1. а) За роман „На Дрини ћуприја“ Иву Андрићу, прва награда од	100.000
б) За роман „Јамница“ Прежикову-Воранцу, друга награда од	50.000
в) За роман „Данунцијада“ Виктору Цару-Емину, друга награда од	50.000
2. а) За поему „Пјесма о биографији друга Тита“ Радовану Зоговићу, награда од	30.000
б) За поему „Јама“ Ивану Горану-Ковачићу, награда од	30.000
в) За збирку песама „Зимзелен под снегом“ Отону Жупанчићу, награда од	30.000

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА ФЕБРУАР

	Страна
Награде Комитета за културу и уметност владе ФНРЈ	97
Десанка Максимовић: Песников кип у парку, песма	101
Мултатули: Пакао на Јави, одломак из романа	103
Исидора Секулић: Две арапско-шпанске касиде	121
Мирко Баћевић: Тунел, песма	124
Теодор Балк: Све дубље — за живом!	126
Хуго Клајн: „Отело“ данас, оглед	138

ХРОНИКА

Чедомир Миндеровић: Омладинска пруга Шамац—Сарајево	151
Музички преглед Стана Ђурић-Клајн: Смotra, приредбе, гостовања	155
Белешке: Прешернове награде подељене су за 1947 годину. — Славко Јаневски: Распеани букви. — „Пјесме“ В. О. Делибашић. — Флорберова писма Тургеневу. — Обнављање значајних места књижевне старине у СССР. — Отварање Дома писаца посвећеног Мајаковском. — Дом-музеј В. Корољенка. — Млади писац и његови критичари. — О Мултатулију. — Васа Стајић. — Дубравко Дујшин	159
Библиографија	169

Уз
у
веч
још

Ми
под
пре

По,
зар
Сув
већ
зем
у с

Још
И с
хте
да
и в
ма

Запа
Но
какс
какс
какс
пун

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 3. ГОД. II

БЕОГРАД

МАРТ 1947

ПОРУКА ПРЕД ОДЛАЗАК

(ПОЧЕТКОМ МАРТА 1941 ГОДИНЕ)

1

Уз веснике — топле ветрове,
у пратњи белих облака,
вечно млади стари чаробњак
још једном нам иде у походе.

Мирисни зној земље прожет је дахом даљине,
под асфалтом сивим чезне спутани травњак,
пред јуриш жуборе воде.

Под дахом претпролећа топи се свемоћ зиме —
зар има зиме која би вечна била?
Суво грање голих сгабала крај цесте
већ њише на себи раскош скривеног цвата,
земља већ доткива ћилим трава и биља,
у срцу драги немир шири плаха хрила.

Још једно пролеће...
И срце сања, махнита,
хтело би некуд да лети,
да хита,
и верује: све преболеће,
ма шта дошло — одолеће.

Запахњује дах даљине...
Но како је тежак од претећих задаха тај дах,
како се страшне олује спремају,
какви зли удеси у клупку дремају,
како се тежак ковитла прах
пун гара паљевине,

Страна:

ЧРЈ 97
101
103
121
124
126
138

во 151
го- 155
гавко
Фло-
евне
аков-
кри-
јшин 159
169

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА МАРТ

	Страна
Јован Поповић: Порука пред одлазак, поема	173
Исидора Секулић: Запис о моме народу, приповетка	180
Велибор Глигорић: О Пушкину, оглед	196
Бранко Ћопић: Прича о изгубљеној драгани, песма	208
Бранко Ћопић: Сјећање на учитеља, песма	210
Меша Селимовић: „Једна чета ће остати“, приповетка	212

ХРОНИКА

Делегација Савеза књижевника Југославије у Совјетском Савезу	227
Позоришни преглед. Ели Финци: Иван Цанкар — „За добро народа“	229
Музички преглед. Стана Ђурић-Клајн: Симфониски, солистички и камерни концерти	233
Белешке: Корошки Зборник. — Књиге совјетских писаца-посланика. — Пушкинова прослава у Москви и Лењинграду. — О часопису „Звезди“	237
Библиографија:	241

Савре
вјетског
значаја, и
прошлост
време кол
за много
ликој ота
на најнеп
никада не
Наша
када се ц
њем прет
уговорима
кације Не
нарочито,
Совјета и
мљу, пред
света.

Претст
седања на
су тих да
јавног инт
догађај од
народе.

Седмом
се у те д
казивала ј
кидно, на
значај сеси
депутата, и
публика.

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 4, ГОД. II

БЕОГРАД

АПРИЛ 1947

У СОВЈЕТСКОМ САВЕЗУ

Савремена политичка, економска и културна стварност Совјетског Савеза, у безброју својих појава и отсудности свога значаја, културна богатства народа Совјетског Савеза, њихове прошлости и њихове данашњице, не могу се сагледати ни за време колико је трајао боравак наше делегације књижевника, ни за много дуже. Али проборавити ма и најмање времена у великој отаџбини социјализма неоспорно значи, у сваком случају, на најнепосреднији, најдубљи начин све то осетити и — више никада не заборавити.

Наша делегација боравила је у Совјетском Савезу у дане када се целокупна светска, па и совјетска штампа, бавила питањем претстојећег конферисања четири министра о мировним уговорима са Немачком — о питању заиста ефикасне денацификације Немачке. С друге стране — читав Совјетски Савез, Москва нарочито, били су у свечаном знаку сесија депутата Врховног Совјета и Совјета националности, које су се одржавале у Кремљу, пред лицем свих совјетских народа, пред лицем свих народа света.

Претстојећа конференција министара спољних послова и заседања народних депутата у Кремљу, отворена 20 фебруара, били су тих дана догађаји који су пулсирали у основи целокупног јавног интересовања, штампе и радио-службе, и један и други догађај од дубоког значаја и за Совјетски Савез и за све друге народе.

Седмомилионска Москва, под тамно облачним небом, на коме се у те дане врло ретко указивало хладно зимско сунце, показивала је то одмах, на први поглед, и потсећала на то непрекидно, на сваком кораку. Нарочито се, у тој атмосфери, истицао значај сесија које су већ отпочеле, свечаност и важност састанка депутата, који су допутовали у Москву из свих совјетских република.

Страна

173

180

196

208

210

212

227

229

233

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

237

241

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 5, ГОД. II

БЕОГРАД

МАЈ 1947

РЕАЛИЗАМ „ГОРСКОГ ВИЈЕНЦА“

Од „Луче микрокозма“ до „Горског вијенца“, Његош је направио огроман пут. Та два спева, између којих леже свега две или три године песникова стваралаштва, тако су дубоко различна и тако један од другог одвојена, тако две посебне песничке концепције и тако два квалитативно несродна поетска домета, и тако изразито други изнад првог, да се доиста са чуђењем, али удивљено, застаје пред тим блиставо брзим развојем, пред тим изванредно богатим и плодним песничким сазревањем. Његош-песник „Луче микрокозма“, да није одмах затим, као у гранит, исклесао „Горски вијенац“, био би данас за нас историска прошлост, хладан за наша осећања и стран нашем времену. Говорило би се о његовом историском значају у развоју наше књижевности, процењивало уколико је он „Лучом“ покренуо унапред, даље од Лукијана Мушицког, са којим се иначе овај његов спев прилично присно везује, нашу књижевну инспирацију, нашу књижевну реч, наш књижевни стил, шта тај спев, чисто технички-књижевно гледано, дакле више формално, напредно значи у ојој књижевној епохи. Тај Његош би данас узбуђивао и мутио само још оне главе из којих свеже струје данашње стварности нису потпуно разгониле метафизичке магле, и које у мотивима мистичнога удаљивања од живота и тражења решења изван и изнад њега гледају не знам какву филозофску дубину. Његош би данас, да је његово песничко стварање завршено „Лучом микрокозма“ и њоме окруњено, био централно духовно упориште за сваку мисао која се регресивно креће, за сваки духовни конзерватизам. Али је Његош-песник „Горског вијенца“ из основа изменио лик онога првог Његоша. Дефинитивни лик овог нашег великог националног поете какав је остао да траје и који је и за нас данас тако рељефно и велелепно жив, обележио се управо карактерима које му је дао „Горски вијенац“.

Ако се тренутно, у паралели, осврнемо на „Лучу микрокозма“ и на „Горски вијенац“, моћи ћемо јасно да уочимо који елементи

станка, Медан је касно у ноћи, још нешто до-
роман је био ши-
вођен. Основна
Влаха од патри-
е до осиромаше-
јам на дунавска
ово пролетаризо-
ести, удруживање
алих народности,
против диктатуре
атања ослободи-
рода Југославије
д те теме у ро-
ироко сликана и
т Србије, угње-
према мањинама,
ији на раднички
з последњег по-
еписан и редиго-
само своју поен-

уарске ноћи 1942,
ухваћен, заједно
Млади књижевник
штени су заједно.
под даском сто-
ија првих страни-
објављујемо.

ЛАНИЋ-СУРЕП

Date:

Orientation: IIA

RR: 15:1

НАША КЊИЖЕВНОСТ

СВ. 6, ГОД. II

БЕОГРАД

ЈУН 1947

ОТВАРАЊЕ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ¹⁾

И данашња наша мала свечаност ући ће, у историји српског народа, у ред оних великих напора које сваког дана чини народна власт, наш народ, како за економски процват земље тако и за њено културно уздизање. Отварање наше Народне библиотеке, ове и у овој згради, разуме се да је само мали почетак онога што смо дужни да учинимо на овом пољу. Овај почетак резултат је рада у обнови наше земље. Зато је он крупан, значајан, добро дошао. Зато он казује и овога пута о правилном схватању културних потреба какве наша народна власт на делу остварује и какве ће и убудуће остваривати. И нема сумње да су ти напори и рад који су у обнову Народне библиотеке уложили наши библиотекари, зато још крупнији, јер су учињени у прво послератно време, време обнове из рушевина, време у коме је требало доста самоиницијативе и организованости за сваку и најмању ствар.

Урачунавајући услове у којима се обнавља наша Народна библиотека, урачунавајући ово кратко време, можемо слободно рећи да она није ни скромнија ни мања од оне коју је стара Југославија дала народу. Штавише, кад се зна да почеци стварања Народне библиотеке сежу у прву половину XIX века, онда је просто стидно да се за много чега мање корисног могло наћи средстава, а Народна библиотека чамила је две деценије старе Југославије у трошној згради неподобној чак и за свакодневни рад, акамоли развој.

Но, нажалост, наша данашња Народна библиотека је још скромна у другом смислу, јер је претрпела ненадодиве губитке, који се не могу ни милијардским цифрама залечити. Отварамо је без драгоцености наше старе историје и културе, скоро без XII и XIII, XV и XVI века, без првог српског буквара, без бакрореза и ба-

¹⁾ Говор којим је Министар просвете Народне републике Србије Митра Митровић-Билас отворила Народну библиотеку у Београду.

умачењу дела
м, да истакне
астичку доми-
хвалније што
апарат хора
ење солиста у

основну идеју
ики спектакл,
опробане еле-
ису нимало од-
у, третираном
грамској радњи
, ма да у овој
је. Недовољном
једнога певача
ичног тумачења

нису биле до-
бахте и госпде
и. Тако је цела
професионалаца,

зантно и топло
би брижљивија
товима, што би

бао тешкоће за
логом како глу-

о простудирану
ушима могао да

музикалан певач,
еговог гласа, па

аше сцене и до-
да претстава има

трић-клајн

САДРЖАЈ СВЕСКЕ ЗА ЈУНИ

Митра Митровић-Билас: Отварање Народне библиотеке	397
М. Горки: Разговор с младим уметницима који ступају у литературу	400
Гвидо Тартаља: За земљу, песма	417
Бранко Ђопић: Мајка Миља, приповетка	421
Јанко Ђоновић: Четири песме (Морача, Пишем ти као себи, Кошуља, Опомена)	439
Фрида Филиповић: Сасрим фини господин, приповетка	446
М. Панић-Суреп: Коло на Теразијама, песма	456
Челомир Миндеровић: Сусрети, одломак	461
Велибор Глигорић: Поглед на француска позоришта	467

ХРОНИКА

Велибор Глигорић: Књижевни преглед (О поезији Душана Костића)	474
Милан Дедињац: Позоришни преглед (Поводом Шекспировог „Отела“ на београдској позорници)	478
Стана Бурић-Клајн: Музички преглед („Иван Сусањин“ на београдској позорници)	487